АНОТАЦІЯ

Горблянський Ю. П. Художня проза Агатангела Кримського. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.01 – українська література. – Львівський національний університет імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України. Львів, 2021.

У дисертації здійснено дослідження белетристичної спадщини А. Кримського як знакового експериментального явища модернізації української літературної традиції. Уперше системно, комплексно й поліаспектно осмислено еволюцію літературно-критичної думки про художню творчість письменника в історіографічно-рецептивному та контактологічному ракурсах, актуалізовано проблему художнього інтелектуалізму, проаналізовано роман «Андрій Лаговський» в контексті української художньої прози другої половини XIX – початку XX ст. з життя інтелігенції, висвітлено природу автобіографізму його творчості, а також специфіку художнього характеротворення.

У *Вступі* обґрунтовано актуальність теми, визначено об’єкт і предмет дослідження, сформульовано мету, завдання, окреслено теоретико-методологічні засади, основні методи, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, зазначено її зв’язок із науковими програмами, планами, темами та відомості про апробацію результатів.

У *першому розділі* «Агатангел Кримський у літературно-критичній думці: рецепція та контактні зв’язки», який складається з трьох підрозділів, висвітлено еволюцію критико-літературознавчих осмислень творчості А. Кримського з 1890-х років до сучасності. У підрозділі 1.1. «Етапи осмислення художньої творчості Агатангела Кримського (кінець XIX – XXI ст.)» на підставі аналізу численних літературно-критичних «голосів» спростовано тезу про естетико-літературознавчий «вакуум» довкола постаті А. Кримського та виокремлено три етапи рецепції його творчості: 1) час активного читацького зацікавлення та

літературно-критичного осмислення (1890–1920-ті рр.); 2) період застережливого замовчування й реабілітації в підрадянській Україні, актуалізація на західноукраїнських теренах і в діаспорі (1930–1980-ті рр.); 3) новітній етап теоретичного та історико-літературознавчого поліаспектного вивчення (від часу проголошення державного суверенітету України) засобами біографічного, естетико-літературознавчого, сходознавчого, дескриптивно-дискурсивного, психоаналітичного, структурно-семіотичного, націософського методологічного інструментарію. Спостережено, що на першому етапі було з'ясовано головні особливості А. Кримського як письменника, зокрема його самобутність у проблемно-тематичних і структурно-естетичних пошуках: духовна роздвоєність (розпорошеність) і невпевненість у власній творчій спроможності; загальна суб'єктивістська манера («суб'єктивний тон»); уведення в літературний обіг неврастенічного персонажа («гістерика», «психопата» тощо); психологічно-духовна спорідненість героїв, їхня автобіографічність і ускладненість психофізіологічного портретування; скомпліковане поєднання прикмет реалістичного письма і нової, модерністської художньої свідомості (декадентства); незвичний симбіоз письменника і науковця в одній особистості та розмаїття творчих іпостасей А. Кримського тощо. Ці, легко простежувані концепти, оформлені відкрито чи у спосіб нібито-заперечення, фігурують у літературознавчому дискурсі на всіх етапах освоєння творчості А. Кримського, щоправда, численні інноваційні ідеї та ракурси запропонували сучасні дослідники (Т. Гундорова, С. Павличко, М. Моклиця, Я. Поліщук, Г. Випасняк, М. Гірняк, М. Дрогомирецька, Г. Останіна, Б. Пастух, А. Печарський, Р. Ткаченко та ін.). Оригінальне бачення запропонував Ю. Ковалів, розглядаючи белетристику А. Кримського не як естетичний виняток, а як «психоаналітичну» та «філологічну» художню прозу, що стала зразком високого модернізму з орієнтацією на експеримент.

Осмислення «діалогу» двох неординарних сучасників (підрозділ 1.2. «Іван Франко та Агатангел Кримський: критичні оцінки на тлі міжособистісних взаємин і контакту поколінь») виявило: І. Франко намагався розвіяти

невпевненість автора роману «Андрій Лаговський» у своєму письменницькому таланті, заохочував жити повним духовним життям, не поспішати ховатися суто в філологічну науку; репрезентував його як універсальну творчу індивідуальність; у контексті нових (модерністських) літературних віянь і технік уважав, що художня творчість А. Кримського, можливо, дещо й поступалася естетичним рівнем іншим авторам-сучасникам, проте мала неповторний шарм, зокрема, в аспекті проблемно-тематичного новаторства, екстравагантності персонажів, текстуального вияву неповторної авторської особистості. Критик високо оцінив лірику «Пальмового гілля» як «оригінальної появи» в українській літературі, присвятивши їй ґрунтовну рецензію, а також спостеріг сліди автобіографізму, контроверсійність його художнього мислення, закцентував увагу на ліризмі, яскравості барв оповідання «Psychopatia nationalis». Своєю чергою А. Кримський осмислював І. Франка як видатного письменника й одного з провідних культурно-громадських і політичних діячів, запропонувавши в енциклопедичних та ювілейних «портретах» першозразки системного вивчення життя і творчості геніального сучасника, часто актуалізуючи теми і проблеми, які духовно були близькі і йому (виховання, складні міжпоколіннєві стосунки тощо). Неоднозначними були полеміки письменників щодо дослідження І. Вишенського та критичної оцінки повістки Т. Галіпа «Ясні зорі».

Візія А. Кримського як письменника у М. Рудницького (підрозділ 1.3. «Життєва та творча іпостасі Агатангела Кримського в інтерпретаціях Михайла Рудницького») структурована в параметрах біографічно-естетичного парадоксу – як неординарного науковця і «принагідного» митця, який увів у літературний обіг героїв-психопатів, неврастеніків, чим випередив першоспроби українського модернізму, писав белетристику без чіткої композиції й викінченого сюжету і начебто в його творчості поскрізь відчувається боротьба науковця з письменником. У «Письменниках зблизька» А. Кримський постає головно як різнопрофільний науковець, який за кожної нагоди намагається дистанціюватися від літературних «гріхів молодості».

Аналіз літературно-критичної думки про автора «Повісток і ескізів з українського життя» засвідчив, що, хоча його творча спадщина, особливо белетристика, ще й досі належно не представлена в українському історико-літературному каноні, проте ніколи цілковито не зникала з інтелектуального обрію.

У *другому розділі* «На авансцені «прози ідей»: феномен інтелектуалізму та еволюція української белетристики про інтелігенцію», який складається з двох підрозділів, актуалізовано проблему художнього інтелектуалізму як вагомого аргументу для спростування утрадиційненої дихотомії літературного «народництва» й модернізму в координатах поляризації, яка стала стрижневою у дослідженнях українського модернізму останніх десятиріч, а також проаналізовано роман «Андрій Лаговський» у контексті етапних творів української літератури другої половини XIX – початку XX ст. про життя людей розумової праці, інтелігентів як традицію становлення української інтелектуальної прози. У підрозділі 2.1. «Інтелектуалізм у художньому тексті: теоретико-методологічний аспект» осмислено тенденцію до інтелектуалізації художнього письма на перехідному етапі від реалізму до модернізму. Зауважено, що українську літературу й культуру в імперському дискурсі переважно трактували як слугу й оспівувача села, міщанського побуту, але аж ніяк не освіченого середовища, людей думки, інтелектуалів. Підкреслено, що інтелектуалізація художнього письма розпочалася внаслідок взаємодії філософії й літератури, посилення концептуального начала в образному мисленні, поглиблення художньо-психологічної аналітики і найчастіше виявляється у відтворенні розмаїтих світоглядних полемік, відкритого висловлювання ідей у художньому тексті тощо. Запропоновано схему розмежування інтелектуальних текстів на: *параболічні* (з їхньою орієнтацією на експеримент, лабораторність, випробування тези, ідеї чи системи ідей, складну поетику умовності) та *твори з органічним* (тематико-стильовим) *інтелектуалізмом*, у яких змальовані власне інтелектуали, люди розумової праці або мистецько-духовних зацікавлень ув органічному для них середовищі

й активних світоглядних пошуках. Закцентовано, що українська інтелектуальна проза XX ст. генетично споріднена з белетристикою другої половини XIX – початку XX ст. про інтелігентів-українофілів, «націоналів»-культурників, просвітників, ліберальне панство.

У підрозділі 2.2. «Роман «Андрій Лаговський» у контексті української прози з життя інтелігенції другої половини XIX – початку XX ст.» обґрунтовано думку, що роман, як і значний корпус новелістики А. Кримського, не були випадковим естетичним феноменом, адже постали на тлі інтенсивних творчих шукань української прози з життя інтелігенції. Аналіз роману А. Кримського в контексті етапних творів із наскрізною проблематикою життєдіяльності інтелектуалів (А. Свидницького, І. Нечуя-Левицького, О. Кониського, Панаса Мирного, Олени Пчілки, І. Франка, Б. Грінченка, О. Кобилянської та ін.) виявив: 1) галерея інтелігентних персонажів, діяльних «ідеологічних» героїв-культурників, ліберального панства істотно збагатила проблемно-тематичний діапазон української літератури, стала своєрідним індикатором її «зрілості» і становить аргумент для спростування обмежувальних теорій про українську літературу як «літературу для домашнього вжитку», маргінальну, провінційну, «неповну» тощо; 2) у контексті художніх осягнень образів героїв-інтелектуалів голос А. Кримського як повістяра визначався безсумнівною самобутністю. З'ясовано, що свою прозу письменник часто розбудовував як мозаїчну зміну картин і заокруглених у сюжет ситуацій із виразно сцієнтизованим, онауковленим типом наративу (скажімо, «Psychopathia nationalis», «Дивна пригода», «В вагоні», «Виривки з мемуарів одного старого гріховоди», «Андрій Лаговський» тощо). Пофрагментована розмаїтими мікро- та макротекстами оповідна структура його текстів справляє враження чи то «конспекту» душі інтелектуала у стані неврастенічної гарячковості, розтривоженості духу, чи то белетризованих трактатів із психології, релігієзнавства, етнографії, філософії тощо. А. Кримський створив оригінальну модель інтелектуально-філософського роману та експериментальні новелістичні тексти, якими започаткував українську інтелектуальну прозу, що надалі знайшла

інтенсивне продовження у творчості М. Хвильового, М. Івченка, М. Могилянського, В. Петрова-Домонтовича, В. Підмогильного, Є. Плужника, Ю. Яновського.

У двох підрозділах *третього розділу* «Особливості характеротворення у прозовій спадщині Агатангела Кримського» висвітлено специфіку автобіографізму та особливості моделювання людських характерів. У підрозділі 3.1. «Автобіографізм як елемент художньої структури роману «Андрій Лаговський» крізь спектр різних інтерпретаційних стратегій окреслено специфіку автобіографізму творчості письменника, причому не як спрощеної натуралістичної реконструкції біографічних елементів, а як надскладної системи масок і віддзеркалень. Спостережено, що кожна змістова чи поетикальна подробиця роману наче проходить «цензуру» в рефлексійно-світоглядному «самоаналізі» центрального персонажа Андрія Лаговського. Такий спосіб розбудови художнього наративу, за влучним терміном Л. Ґінзбург, є виразним зразком автопсихологізму, коли письменник структурує життєве середовище, мисленнєву фактуру персонажів, інтенсивно наділяючи їх власними емоціями, роздумами, портретною подібністю тощо. У романі «Андрій Лаговський» та в новелістичних текстах А. Кримського маємо глибоко своєрідний тип автопсійного художнього письма, де грані між сконструйованим персонажем або персонажами як об’єктами моделювання художньої дійсності і психофізіологічною особистістю автора почасти геть розмиті. Тому автобіографічні елементи у творчості А. Кримського потрібно інтерпретувати як *автопсихологічний інтелектуалізм*, у якому органічно співіснують і художній вимисел, і психофізіологічно вмотивований, докладно інтертекстуалізований автобіографічний субстрат, із інтенсивним включенням у текст наукових коментарів, полемічних асоціацій, фантомних «голосів», ретроспективних і проспективних візій тощо.

У підрозділі 3.2. «Концепція героя у белетристиці Агатангела Кримського» підкреслено, що прозова творчість А. Кримського вкладається у канон модерністських шукань, за яких внутрішній світ автора часто наче

«переселяється» у психологію персонажів, і це найбільш рельєфно виявляється в концептуалізації портретування людських образів, у зорієнтованості на експериментування під час їхнього моделювання. Душевний світ його персонажів, в якому конроверсійно представлені заперечення традиційних життєвих істин із візією майбутнього, психоневрологічну, «істерійну» хворобливість, вслуховування в фантомні «голоси» і неймовірне життєлюбство, загострено-насторожене сприйняття дійсності і перманентний пошук своєї життєвої місії, здебільшого символічно маркує вікові зміни, стадії подолання інфантильності та дорослішання людської особистості. «Бейрутські оповідання», які постали з циклу кореспонденції з Сирії та Лівану під час дворічного наукового відрядження А. Кримського 1896–1898 рр., репрезентують оригінальне бачення Сходу очима європейця у документалізованих побутописних нарисах, де рельєфно змальовані старосвітські пріоритети й новомодні віяння в арабському, переважно християнському, середовищі, характери старшого й молодого поколінь арабів, а також тимчасові труднощі російських учительок-місіонерок у репресивних обставинах мусульманського світу.

У *Висновках* узагальнено результати дисертаційного дослідження а також наголошено, що художня проза А. Кримського має виняткову рецептивну принадність і для спеціальних наукових студій, і для пересічного читача, тому можна сподіватися, що його творчість завжди перебуватиме в інтенсивному полі читацьких і дослідницьких пріоритетів.

Ключові слова: художня проза, белетристика, роман, новелістика, рецепція, модернізм, експериментальна проза, інтелігенція, інтелектуалізм, автобіографізм, автопсихологізм, характер.

SUMMARY

Horblianskyi Yu. P. Prose Fiction by Ahatanhel Krymsky. – Qualifying research work authorized as manuscript.

Dissertation for the scholarly degree of Candidate of Philology. Specialty 10.01.01. Ukrainian Literature. – The Lviv Ivan Franko National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. Lviv, 2021.

The dissertation researches A. Krymsky's belles-lettres legacy as significant experimental phenomenon of modernizing the Ukrainian literary tradition. The paper is the first in its kind to comprehend – systematically, comprehensively and multifacetedly – the evolution of the literary-critical thought on the belletristic works of the writer in historiographical-receptive and contactological perspectives, it topicalises the issue of literary-artistic intellectualism, analyses the novel *Andrii Lahovs'kyi* within the context of Ukrainian prose fiction dating to the second half of the 19th – early 20th c. from the intellectuals' life, highlights the nature of autobiographicity in his works, as well as specificity of characters' literary-artistic building.

The *Introduction* substantiates the topicality of the subject-matter, defines the object and subject of research, formulates the purpose, objectives, outlines the theoretical and methodological principles, basic methods, covers the scholarly novelty, practical significance of the work, indicates its relationship with research programmes, plans, topics and information about the approbation of the results.

Chapter One "Ahatanhel Krymsky in the literary-critical thought: reception and contact relations" – consisting of three sections – highlights the evolution of critical-literary theoretical comprehensions of the works by A. Krymsky from the 1890s to the present. In subsection 1.1. "Stages in the comprehension of Ahatanhel Krymsky's literary-artistic works (late 19th – 21st centuries)", based on the analysis of numerous literary-critical "voices", refutes the thesis about the aesthetic-literary "vacuum" around the figure of A. Krymsky and distinguishes three stages in the reception of his work: 1) time of active interest on the part of the readers, and

literary-critical thinking (1890–1920s); 2) period of cautionary silence and rehabilitation in sub-Soviet Ukraine, topicalization in Western Ukraine and in the diaspora (1930-1980); 3) the latest stage in the theoretical and historical-literary multifaceted study (since the proclamation of state sovereignty of Ukraine) by means of biographical, aesthetic-literary theoretical, oriental, descriptive-discursive, psychoanalytical, structural-semiotic, national-philosophical methodological tools. It has been observed that at the first stage the principal features of A. Krymsky as writer were clarified, in particular his originality in problem-thematic and structural-aesthetic quests: spiritual dichotomy (dispersion) and lack of confidence in his own creative ability; general subjectivist manner ("subjective tone"); introduction of a neurasthenic character into literary circulation ("hysteric", "psychopath", etc.); psychological and spiritual kinship of the characters, their autobiographicity and complexity of psychophysiological portrayal; a complicated combination of features of realistic writing and a new, Modernist artistic consciousness (decadence); an unusual symbiosis of writer and scholar in one person and variety of A. Krymsky's creative incarnations, etc.

These easily traceable concepts formulated openly or by way of quasi-denial appear in the literary-theoretical discourse at all stages of mastering A. Krymsky's oeuvre. On the other hand, numerous innovative ideas and perspectives have been proposed by present-day researchers (T. Hundorova, S. Pavlychko, M. Moklytsia, Ya. Polishchuk, H. Vypasniak, M. Hirniak, M. Drohomyretska, H. Ostanina, B. Pastukh, A. Pecharskyi, R. Tkachenko, et al.). An original concept was proposed by Yu. Kovaliv, examining A. Krymsky's belles lettres not as an aesthetic exception, but as "psychoanalytic" and "philological" fiction, which became a model of High Modernism oriented towards experiment.

Comprehending the "dialogue" of two extraordinary contemporaries (Subsection 1.2. "Ivan Franko and Ahatanhel Krymsky: critical assessments against the background of interpersonal relationships and contact between generations") has revealed the following: I. Franko tried to dispel the lack of confidence on the part of the author of the novel *Andrii Lahovs'kyi* in his talent as a writer, encouraging to

live a full spiritual life, without precipitating to hide in the purely philological science; represented him as a universal creative personality; within the context of new (Modernist) literary trends and techniques, he believed that the literary-artistic works by A. Krymsky may have been somewhat inferior to the aesthetic level of other contemporary authors, yet possessed a unique charm, particularly in terms of problem-thematic innovation, extravagance of characters, textual expression, unique authorial personality. The critic highly appreciated the lyrics of *Palm Branches* as an "original rise" in Ukrainian literature, devoting a thorough review to it; also, he observed traces of autobiographism, controversial nature of his literary artistic thinking, focusing his attention on lyricism, bright colours in the story *Psychopatia nationalis*. In his turn, A. Krymsky thought I. Franko to be an outstanding writer and one of the leading cultural, social and political figures, offering in encyclopedic and jubilee-occasion "portraits" samples of systematic study into the life and work of the contemporary man of genius, often rendering topical the themes and issues spiritually close to him as well (raising new generations, complex intergenerational relations, etc.). The polemics of the writers regarding the research on I. Vyshensky and critical assessment of T. Halip's narrative *Clear Stars* was controversial.

A. Krymsky's vision as a writer according to M. Rudnytskyi (subsection 1.3. "Life and creative incarnations of Ahatanhel Krymsky in the interpretations of Mykhailo Rudnytsky") is structured following parameters of the biographical and aesthetic paradox, viz. as extraordinary scholar and "occasional" artist that introduced into literary circulation psychopathic, neurasthenic characters, preceding hereby the first attempts at Ukrainian Modernism, wrote fiction without a clear composition and a finished plot; allegedly, a scholar struggling with a writer is felt throughout his oeuvre. In his work *Pys'mennyky zblyz'ka* (Writers Close Up) M. Rudnytsky presents A. Krymsky for the most part as a multidisciplinary scholar using every opportunity to distance himself from the literary "sins of youth". Analysis of the literary-critical thought of the author of *Povistky i eskizy* z *ukrayins'koho zhyttia* (Narratives and Sketches from Ukrainian Life) gives evidence to believe that though his creative

legacy, esp. belles lettres, hitherto unduly appreciated in the Ukrainian literary-historical canon, it has never totally disappeared from the intellectual horizon.

The second chapter "On the Forefront of the "Prose of Ideas": Phenomenon of Intellectualism and Evolution of the Ukrainian Belles Lettres on the Intelligentsia" comprising two sections, topicalizes the issue of artistic intellectualism as a strong argument to refute the traditional dichotomy of literary "Populism" and Modernism in terms of polarization having come to be a pivotal one to research Ukrainian Modernism in recent decades; simultaneously, it analyzes the novel *Andrii Lahovs'kyi* within the context of landmark works of Ukrainian literature (second half of the 19th – early 20th c.) on the life of people of intellectual work, the intellectuals as a tradition of forming the Ukrainian intellectual prose.

Subsection 2.1. "Intellectualism in the literary text: theoretical and methodological aspect" comprehends the tendency to intellectualization of literary writing in the transition stage from Realism to Modernism. It is noted that Ukrainian literature and culture were mainly interpreted in the imperial discourse as those servicing and eulogizing the countryside, philistine life, but never the educated milieu, people of thought, intellectuals. It is emphasized that the intellectualization of literary writing began as a result of the interaction of philosophy and literature, strengthening the conceptual principle in figurative thinking, deepening of the artistic and psychological analytics, and is most often manifested in the reproduction of various world-view polemics, open expression of ideas in the literary text etc. The subsection proposes a pattern for delimitating intellectual texts into: a/ *parabolic* (oriented to experiment, laboratory atmosphere, testing of a thesis, idea or system of ideas, complex poetics of conventionality) and b/ *works with organic* (thematic-stylistic) *intellectualism* depicting intellectuals proper, people of mental work or artistic - and - spiritual interests in their organic environment and active worldview pursuits. It was found that the Ukrainian intellectual prose of the 20th century is genetically related to the belles lettres of the second half of the 19th – early 20th century portraying ucrainophiles intellectuals, culture-fostering "nationals", enlighteners, liberal gentry.

Subsection 2.2. “The novel Andrii Lahovs’kyi in the context of Ukrainian prose from the life of the intelligentsia in the second half of the 19th – early 20th centuries” substantiates the idea that the novel, as well as the significant corpora of A. Krymsky’s short stories, were not an accidental aesthetic phenomenon, as they arose against the background of intensive creative quests in the Ukrainian prose from the life of the intelligentsia. Analysis of A. Krymsky’s novel in the context of landmark works with all-pervading issues of intellectuals’ life-stories (A. Svydnytsky, I. Nechui-Levytsky, O. Konysky, Panas Myrny, Olena Pchilka, I. Franko, B. Hrinchenko, O. Kobylianska et al.) found that 1) the gallery of intelligent characters, active “ideological” culture-fostering characters, liberal gentry have significantly enriched the problem-thematic range of Ukrainian literature, coming to be a kind of indicator of its “maturity” and is an argument for refuting restrictive theories of Ukrainian literature as “literature for domestic use”, marginal, provincial, “incomplete”, etc.; 2) within the context of artistic comprehension of the images of intellectual characters, the voice of A. Krymsky as a novelist was determined by an unquestionable originality. It was found that the writer often developed his prose as a mosaic change of pictures and rounded-into-a plot situations with a clearly centered, scientificated type of narrative (e.g. *Psychopathia nationalis*, *Strange Adventure*, *In the train- car*, *Excerpts from the memoirs of an old man-sinner, Andrii Lahovs’kyi etc.*). The narrative structure of his texts, fragmented by various micro- and macro-texts, gives the impression of either a “synopsis” of the intellectual’s soul in a state of neurasthenic fever, anxious spirit, or fictionalized treatises on psychology, religion, ethnography, philosophy, etc. A. Krymsky created an original model of the intellectual and philosophical novel and experimental novelistic texts, whereby he initiated the Ukrainian intellectual prose, which later found an intensive continuation in the works by M. Khvylovy, M. Ivchenko, M. Mohyliansky, V. Petrov-Domontovych, V. Pidmohylny, Ye. Pluzhnyk, Yu. Yanovsky.

The two subsections of *the third chapter* “Peculiarities of characterization in the prose heritage of Ahatanhel Krymsky” cover the specificity of autobiographism

and features of modeling human characters. Subsection 3.1. “Autobiographism as an element of the literary-artistic structure of the novel *Andrii Lahovs’kyi* through a range of different interpretive strategies outlines the specificity of the of the writer’s autobiographism, not as a simplified naturalistic reconstruction of biographical elements at that, but as a supercomplex system of masks and reflections. It is observed that each semantic or poetic detail of the novel seems to be “censored” in the reflective-worldview “self-analysis” of the central character Andrii Lahovs’kyi. This way of constructing an artistic narrative, L. Ginzburg aptly put it, is a clear example of autopsychologism, when the writer structures the living environment, mental texture of the characters, intensively endowing them with their own emotions, reflections, portrait resemblance and so on.

In the novel *Andrii Lahovs’kyi* and in the novelistic texts by A. Krymsky we have a deeply unique type of the autopsy fiction, where the facets between the constructed character or characters as objects of modeling artistic reality and the psychophysiological personality of the author are to some extent fuzzy altogether. Therefore, autobiographical elements in the works by A. Krymsky should be interpreted as *autopsychological intellectualism*, in which organically coexist both fiction and the psychophysiologically motivated, detailed intertextualized autobiographical substratum, with intensive inclusion in the text of scientific comments, polemical associations, phantom “voices”, retrospective and prospective visions etc.

Subsection 3.2. *“Concept of the hero in Ahatanhel Krymsky’s belles lettres*” emphasizes that the prose works by A. Krymsky fits into the canon of Modernist pursuits, following which the author’s inner world often seems to “move” into the psychology of the characters, and this is most evident in the conceptualization of portrayal of human images, orienting towards experimentation during their modeling. The inner world of his characters, wherein controversially presented are denials of traditional-life truths with a vision of the future, psychoneurological, “hysterical” morbidity, hearkening to phantom “voices” and incredible zest for life, sharpened-alert perception of reality and permanent search for one’s mission in life

for the most part symbolically marks age-related changes, stages in overcoming infantilism and maturation of the human personality. *Beirut stories* that rose from a series of correspondence from Syria and Lebanon during the two-year scholarly trip of A. Krymsky in 1896–1898, represent an original vision of the Orient through the eyes of a European in documentized everyday-life biographical essays picturesquely depicting characters of old-world priorities and new-fashioned trends in the Arab, mainly Christian, environment, older and younger generations of the Arabs, as well as temporary difficulties of Russian missionary women-teachers in the repressive circumstances of the Muslim world.

The Conclusions summarize the results of the dissertation research and emphasize that A. Krymsky's prose fiction has an exceptional receptive appeal both for special scholarly studies and for the average reader, so one can hope that his oeuvre will always be in an intensive field of the reader's and researcher's priorities.

Key words: prose fiction, belles-lettres, novel, novellas, reception, Modernism, experimental prose, intelligentsia, intellectualism, autobiographism, autopsychologism, character.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові публікації, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. **Горблянський Ю.** Специфіка автобіографізму роману А. Ю. Кримського «Андрій Лаговський» // *Молода нація: альманах*. Київ: Смолоскип, **1997**. № 5. С. 41–47.

2. **Горблянський Ю.** Пошуки характерів у художній прозі А. Кримського // *Українська філологія: школи, постаті, проблеми: зб. наук. праць Міжнар. наук. конф., присв. 150-річчю від дня заснування кафедри української словесності у Львівському університеті*. Львів: Світ, **1999**. Ч. 1. С. 582–589.

3. **Горблянський Ю.** На підступах до «прози ідей»: роман Агатангела Кримського «Андрій Лаговський» у контексті пошуків української прози з життя інтелігенції XIX – поч. XX ст. // *Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство: зб. наук. праць Рівненського держ. гум. ун-ту*. Вип. VII. Рівне: РДГУ, **1999**. С. 44–55.

4. **Горблянський Ю.** Тема любові у творчості Агатангела Кримського та Василя Пачовського // *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. **2004**. Вип. 35. С. 281–288.

5. **Горблянський Ю.** Інтелектуалізм у художній прозі Івана Франка та Агатангела Кримського // *Іван Франко: дух, наука, думка, воля: матер. Міжнар. наук. конґресу*: у 2 т. Львів, **2009**. Т. 2. С. 688–694.

6. **Горблянський Ю.** Іван Франко та Агатангел Кримський у перехресних оцінках // *«Я єсть пролог…»: матер. Міжнар. наук. конгресу до 160-річчя від дня народження Івана Франка*. Львів, 22–24 вересня 2016 р.: у 2 т. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, **2018**. Т. 2. С. 64–89.

7. **Горблянський Ю.** «Неприватний портрет» Агатангела Кримського в есеїстичній і мемуарній репрезентації Михайла Рудницького // *Українське літературознавство: зб. наук. праць*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, **2020**. Вип. 85. С. 69–84.

8. **Горблянський Ю.** Аспекти характеротворення у художній прозі Агатангела Кримського // *Spheres of Culture. Journal of Philology, History, Social and Media Communication, Political Science and Cultural Studies*. Vol. XIX. Lublin: Maria Kurie-Skłodovska University in Lublin, **2019**. С. 39–48.

Додаткові публікації:

1. **Горблянський Ю.** Чеські преромантичні містифікації в інтерпретації А. Ю. Кримського // *Матер. Міжнар. славістичної конф. пам'яті професора Костянтина Трофимовича* (1–3 квітня 1998 року): у 2 т. Т. ІІ. Львів: Літопис, **1998**. С. 85–91.

2. **Горблянський Ю.** Іпостасі любові у творчості В. Пачовського та А. Кримського // *Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство: зб. наук. праць Рівненського держ. гум. ун-ту*. Вип. ІХ. Рівне: РДГУ, **2000**. С. 20–29.

3. **Горблянський Ю.** Концепція героя у художній прозі Агатангела Кримського // *Східні традиції державотворення Наукова серія: Світові традиції державного управління*. Вип. ІХ. Наук. зб. на честь 150-ї річниці від Дня народин Агатангела Кримського / ред. рада вип.: Бондар Ю. В. (ред.), Грицак В. С. (слово до читача), Мищак І. М. (наук. ред.), Омельчук В. В. (кер. авт. кол., вступ), Орєхов С. М. (переднє слово) та ін. Київ: Прометей, **2020**. С. 117–132.